*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го БЕРЕЗНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 19, 1975 No. 53. VOL. LXXXII.

ВСТАНОВЛЕНО ФІЛІЮ УКУ У ВАШИНГТОНІ, ЗАКУПЛЕНО БУДИНОК

Вашингтон. (Р. Навроцька). — „Істина і любов науки єднають в розсіянні сущих". — Слова ці видніють золотими буквами над головним входом до будинку Українського Католицького Університету ім. Св. Климента Папи, в Римі, і з них скривається уся суть основання цієї наукової установи. — Розвивати українську науку, оперту на християнській моралі, та єднати розкинених по всіх закутках землі, українців. У своєму слові в день посвячення дому УКУ в Римі 2-го жовтня 1966-го року Блаженніший Патріярх Кир Иосиф сказав: „Цей дім постав, щоб лучити всіх нас, віруючих і невіруючих, любов'ю і жаждою науки і знання... щоб Божа Премудрість навчила нас читати сторінки книги мудрости про незглибиму Божественну суть, про її вияви назовні, про таємності віків в синтезі віри і науки, в неподвижимості і поступі..."

Згідно з конституцією УКУ діяльність університету не повинна обмежуватись до Риму. УКУ може мати свої факультети, інститути, філії у більших українських осередках на поселеннях. — Ця ідея знайшла віддзеркалення у майже всіх виступах і промовах Блаженнішого Патріярха Кир Иосифа під час його відвідин 1973 року українських поселень в Північній Америці. — Саме тоді постала перша філія УКУ в Чикаго, а грамотою з дня 8 грудня 1974 року Блаженніший Патріярх Кир Йосиф основав нову філію УКУ в столиці ЗСА, Вашингтоні, закупивши на ту ціль, солідний, елегантний будинок, що міститься при 2615, 30-та вул. Норт - Вест, у т. зв. „дипломатичній дільниці". В будинку крім викладових заль, бібліотеки та архіву, міститиметься каплиця — молитовниця. Грамоту першого Духовника Філії УКУ одержав о. Степан Кіржецький.

Цієї суботи, 22-го березня, відбудеться тут посвячення новопридбаного будинку та формальне відкриття новоствореної філії УКУ. Посвячення будинку відбудеться о год. 12-ій дня й після того, по полудні, буде формальне відкриття філії УКУ з участю професорів УКУ, які живуть в ЗСА і Канаді, та української громади.

ВАСИЛЕВІ АВРАМЕНКОВІ СПОВНИЛОСЯ 80 РОКІВ ЖИТТЯ

Під час чемностевих відвідин в УНСоюзі і „Свободі". Майстер українського танку Василь Авраменко з нагоди свого 80-річчя склав у понеділок, 17-го березня, чемностеву візиту своїм давнім приятелям — УНСоюзові і „Свободі". На фото (зліва): під час відвідин в УНС: головний предсідник Иосип Лисогір, ювілят-маестро Василь Авраменко та головний секретар Володимир Сохан.

Ню Йорк. — Минулої суботи, 15-ого березня 1975 р. майстрові українського танку Василеві Авраменкові сповнилося 80 років трудолюбивого життя і 50 років від часу його приїзду до Канади.

Мистець Василь Авраменко народився 15-го березня 1895 року в Стебневі на Київщині. Він колишній актор театру М. Садовського, активний учасник наших визвольних змагань, а на еміґрації організатор численних танкових ансамблів в Европі, Канаді і ЗСА. Приїхавши в 1925 р. до Канади за старанням Юрія Гасана і Володимира Кухти, В. Авраменко розвинув широку культурну діяльність, організуючи майже в кожній місцевості не тільки танцювальні, але також театральні гуртки та притягаючи до співпраці здібних і охочих любителів українського мистецтва. На відзначення заслуговують помічники-інструктори, що допомагали йому в праці, такі, як проф. Віктор Машук, Іван Пігуляк, о. Андрій Кість (священик Української Греко-Православної Церкви в Канаді), Михайло Гера, Роман Фенчинський та багато інших.

В 1929 р. В. Авраменко організує в Ню Йорку Школу українських народних танків та численні танкові гуртки в багатьох інших місцевостях ЗСА. До цієї школи почала масово вписуватись українська молодь і вже в короткому часі він організує зустрічі і фестивалі, які користуються великою увагою українських поселенців в Канаді і ЗСА, а також американської преси. Для кращого і більш фахового вишколу молоді Авраменко видає підручник п. з. „Українські національні танці, музика і стрій", який допоміг його помічникам перетворювати аматорські танцювальні гуртки на пів-професійні, а то й професійні, одиниці. Спільно з хором Олександра Кошиця, танцювальні групи Авраменка виступають на великих сценах у Вашингтоні, Ню Йорку, на світовій виставці в Чикаґо (1933 р.) і у відомій Метрополітальній Опері в Ню Йорку, де виступало біля 300 танцюристів, викликаючи захоплення і позитивні рецензії про виступ в американській пресі.

В 1936-37 роках В. Авраменко організує також кіностудію звукових фільмів: „Наталка Полтавка", „Запорожець за Дунаєм", „Маруся" та багато інших, записуючи також на фільмові стрічки більші фестивалі, релігійні і громадські урочистості, конгреси, злети молодечих організацій тощо. У 1951-52 рр. відбув артистичне турне по країнах Південної Америки, а у пізніших роках відвідав українські поселення в Европі, Австралії, побував на Близькому Сході і других місцях, де тільки були українські люди.

Цей 1975-ий рік можна оправдано вважати великим ювілейним роком у житті заслуженої перед українською спільнотою людини, яка засіяла те золоте зерно, яке сьогодні і в будучому даватиме обильні плоди. Василь

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЖУРНАЛ АМЕРИКАНСЬКИХ МІКРОБІОЛОГІВ ІНФОРМУЄ ПРО НІНУ СТРОКАТУ

Вашингтон (УІС „Смолоскип"). — У лютневому числі журналу американських мікробіологів „Вісті АСМ" („Вісті Американського Т-ва для Мікробіології", ч. 2, рік 41, 1975) опубліковано два листи про Ніну Строкату-Караванську: лист д-ра Андрія Зваруна з Бец Лабораторії і п-ні Лідії Бурачинської, віцепрезидента СФУЖО.

„Наукова преса, — пише у листі д-р А. Зварун, — регулярно публікує інформації про становище совєтських вчених і письменників, вірних своїм переконанням, що викликає незадоволення властей. 49-річна Ніна Строката, український мікробіолог з Одеського Медичного Інституту, Української ССР, якраз і є такою людиною". Дальше д-р А. Зварун інформує про оборону Н. Строкатою свого чоловіка С. Караванського, про акцію членів АСМ в її обороні в 1973 р., зібрання 300 підписів під спеціяльною петицією, яку передано Комісії Людських Прав в Ню Йорку та про акцію в Канаді. „Хоч результати цих акцій були незначні, — пишеться в листі, — ці петиції довели формально до відома совєтських властей, що про долю д-р Строкатої знають її колеги (на Заході)".

Обширно інформується в листі про висилку двісті мікробіологами карток-привітань на весну 1974 р., про прийняття Н. Строкатої в члени АСМ та про зібрання понад 500 підписів під петицією в її обороні на міжнародній конференції мікробіологів в Токіо. „Завдяки акціям американських й інших мікробіологів, — продовжується в листі, — Н. Строката (яка правдоподібно має рака грудей) пройшла медичні оглядини (в Ростові), але як тільки ці акції притихнуть, її таборовий режим буде знову погіршений".

„Виглядає, що життя чи смерть Н. Строкатої залежить від нашої інтервенції. Просимо всіх членів АСМ писати листи до першого секретаря Л. Брежнєва, до совєтської амбасади у Вашингтоні та до совєтських мікробіологів, прохаючи їх, щоб вони стали в обороні Н. Строкатої та щоб вона також могла втішатись тими людськими чеснотами, яких ми часто не добачуємо" — закінчується лист д-ра А. Зваруна.

У тому самому випуску „Вістей АСМ" появився також лист п-і Л. Бурачинської, віцепрезидента СФУЖО. „Ми довідалися з преси (щоденник „Свобода"), — пише п-ні Л. Бурачинська, — що Н. Строката - Караванська, ув'язнена совєтами в мордовському концлагері, була прийнята в члени Американського Т-ва для Мікробіології. Цим вона стала першим вченим з совєтської України, яка увійшла в американську професійну спільноту".

В іншому місці листа пишеться: „В імені зорганізованих українських жінок у вільному світі, ми бажаємо висловити наше признання і глибоку вдячність Американському Т-ву для Мікробіології за Ваше безсторонне рішення прийняти у свої члени цінного вченого... Ми хочемо також висловити Вам наше признання за Вашу розсудливість в часі теперішньої політики ЗСА, яка визнає внутрішньою совєтською справою порушування людських прав в Совєтському Союзі, не зважаючи на очевидну суперечність — Совєтський Союз є одним з тих, які підписали Хартію Людських Прав ОН... Ми надіємося, що АСМ знайде дорогу, як допомогти в майбутньому своєму членові, Ніні Строкатій..."

Лист закінчується побажанням, щоб АСМ поробило заходи перед совєтськими властями в справі допомоги Н. Строкатій, а СФУЖО готове допомогти фінансово і матеріяльно в цій справі.

„ТЕОРІЯ ДОМІНО" В ІНДОКИТАЇ ТАКИ ДІЄ — ЗАЯВЛЯЄ ПРЕЗ. ФОРД

Савт Бенд, Індіяна. — Промовляючи на пресовій конференції в Університеті Нотр Дам, президент Джералд Форд у понеділок, 17 березня, заявив, що події в Індокитаї підтверджують, що „теорія доміно" таки діє, бо „дуже серйозна мілітарна ситуація в Камбоджі" може бути причиною, чому Тайленд і Філіппіни натякають, що хочуть „перевірити" свої дотеперішні зв'язки з Америкою. Того самого дня тайлендський прем'єр-міністер Кукріт Прамодж повідомив, що його коаліційний уряд вимагатиме, щоб ЗСА до кінця цього року усунули з території Тайленду 25,000 американських вояків і 350 військових літаків, а кілька днів раніше філіппінський президент Фердінанд Маркос повідомив, що „перегляне" дотеперішні зв'язки із ЗСА. Відповідаючи на запитання кореспондентів, президент Форд сказав, що для безпеки ЗСА є конечним, щоб уряд Камбоджі був некомуністичний, бо якщо впаде Камбоджа, то згідно з „теорією доміно" можуть впасти й інші держави Індокитаю, а ще інші країни, як вказує приклад Тайленду і Філіппінів, втратять довір'я в обіцянки і зобов'язання, які на себе взяла Америка.

Президент закликав країну відкинути поради тих осіб, які пропонують „нову політику ізоляції" для ЗСА, і сказав, що Америка далі мусить допомагати країнам, які змушені оборонятися проти агресії. Він заявив, що хоча в ЗСА тепер існують економічні проблеми, то Америка все одно є найбагатшою країною в світі і мусить продовжувати давати закордонну допомогу, не тільки тому, щоб здобути собі приятелів, але також з гуманітарних причин.

Щодо Камбоджі, то Президент ще раз заявив, що Конгрес мусить схвалити додаткову військову допомогу для тієї азійської країни. Між іншим, того самого дня, тобто, в понеділок, 17 березня, Сенатська комісія для закордонних справ проголосувала призначити для Камбоджі 82.5 мільйонів військової допомоги, але під умовою, що вся військова допомога припиниться 30-го червня. Подібний законопроєкт минулого тижня відкинула Комісія для закордонних справ Палати Репрезентантів. Також у понеділок Державний департамент повідомив, що ще минулого тижня ЗСА почали доставляти для Камбоджі зброю вартости 21.5 мільйона долярів.

З'ЇЗД „СЛОВА"

Ню Йорк. — П'ятий з черги з'їзд Об'єднання Українських Письменників „Слово" відбудеться в суботу і неділю, 22 і 23 березня ц.р. З'їзд відбуватиметься в залях Українського Інституту Америки при 2 Іст 79 вулиця в Ню Йорку. Реєстрація делеґатів і гостей почнеться в суботу о год. 11 ранку, а в 1-ій год. по пол. почнеться офіційна частина з'їзду. Наступного дня, в неділю, 23 березня, наради з'їзду розпочнуться в 12-ій годині дня.

ВЕЗУТЬ У ТАЙГУ З УСІХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Київ. — Газети „Сільські вісті" з 11 березня і „Радянська Україна" з 14 березня інформують, як зі Львова і Києва літаками і поїздами їдуть українці, в першу чергу юнаки та дівчата, на будівництво „магістралі віку" — Байкало - Амурського шляху, що має забезпечити розбудову північних сибірських обширів. Згідно з інформацією „Сільських вістей", при міністерстві будівництва підприємств важкої індустрії УССР навіть створено „спеціяльне управління, яке займається питаннями спорудження БАМу" (Байкало - Амурської магістралі), т. то засиланням туди людей і матеріялу.

У згаданій газеті пишеться, що „сьогодні із злітного майданчика місцевого аеропорту піднявся в повітря пасажирський лайнер Іл-18. На його борту — будівельники, які вирушили на спорудження Байкало - Амурської магістралі... Кілька днів тому з львівського вокзалу на станцію Ургал вирушив спеціяльний ешелон. Він повіз у цей пункт, який є, як відомо, місцем дислокації українських будівників БАМу, різноманітну техніку, в тому числі МАЗ і КрАЗ бульдозери, екскаватори, зварювальні апарати, збірні будинки, меблі та інше устаткування й інвентар, необхідні для нормальної праці і життя першопрохідців таєгової траси. Люди, що виїхали з Львова на далекосхідню магістраль, за допомогою цієї техніки готуватимуть плящдарм для прийому земляків з будівельно-монтажного загону „Карпати", який формується Мінсільбудом УРСР. З такою ж метою з Бориспільського аеропорту на східню ділянку БАМу вилетіли цими днями посланці столиці України. В головній групі — теслярі, електрики, сантехніки. Найближчим часом у далекий Хабаровський край відправлять першу групу робітників, машини і механізми харків'ян. А в квітні, до організованого Міжбудом республіки загону „Донбас", який працює в Ургалі ще з осені, приєднаються основні сили загонів „Карпати", „Харків" (Мінпромбуд), „Київ" (Головміськбуд), „Дніпро" (Мінмонтажспецбуд). Всі разом вони як дільниці і становитимуть будівельно - монтажний поїзд „Укрбуд", який має спорудити залізничний вокзал і велике житлове селище сучасного типу".

„Радянська Україна" пише про київський загін „будівельників БАМу", інформуючи, що, мовляв, добровольців зголосилося на виїзд більше, як можна було їх вислати. Газета пише, що київський „загін" небавом виїздить з Києва і прийматиме участь у будівництві міста і станції Ургал. Там він приєднається „до інших українських загонів". Заохочуючи до виїзду на працю в тайгу, де умови є, — як пише сама совєтська преса — „нелегкі", газета пише про місто на БАМі, „яке по праву може бути назване українським". З усіх областей України везуть на будівельну трасу українську молодь, щоб пляни совєтського режиму виконати „в найкоротші строки".

Совєтське шпигунство було причиною гострих дебат в індійському парляменті

Ню Делі. — Опозиційні до уряду партії в індійському парляменті піднесли перший раз і в дуже обережній формі справу совєтського шпигунства на терені Індії і примусили урядову партію Індіри Ганді зайняти до цього становище. Міністер оборони в індійському уряді Сваран Сайґ попав в перехресний вогонь запитів парляментаристів, які вимагали зясування в справі арешту двох високих військових старшин летунства, що займалися шпигунством в користь СССР, були переловлені на цій роботі і засуджені. Міністер оборони відкинув закиди, що старшини мовляв, передавали військові таємниці совєтським розвідчикам, хоч признався, що вони вдержували зв'язок з „чужинною розвідкою", були засуджені військовим судом і їм доказано вину, хоч не доказано, скільки і який матеріял вони передали. Сваран Сайґ відмовився назвати національність закордонних шпигунів, а тільки відмітив, що вони покинули, на домагання індійського уряду, країну. Опозиційні партії, згідно з повідомленням преси, вестимуть дальші розслідування цієї справи.

Стейтовий Коледж в Джерзі Ситі матиме „Український вечір"

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Українські народні танці, гагілки, пісні та виставка зразків народного мистецтва становитимуть програму „Українського вечора", який відбудеться в п'ятницю, 21-го березня, в рямцях триденного фестивалю молоді Гудсонського повіту в стейтовому коледжі Джерзі Ситі. Початок „Українського вечора" запляновааний на 7 годину вечора, а його програма включає виступи українського танцювального ансамблю „Черемош" під мистецьким керівництвом О. Гензи; членів місцевої пластової станиці, які виведуть ряд гагілок; бандуристки Донни Бол, яка виконає кілька українських пісень. Програмою проводитиме Люба Білик. Крім виставки народного мистецтва, в заряді пань М. Сірої і Я. Сірої, відбудеться показ писання українських писанок, що його дасть Наталка Павлишин.

Фестиваль молоді Гудсонського повіту відбувається вже п'ятий рік підряд. Його спонсором цього року є суперінтендент публічних шкіл повіту Гудсон, а фонди на влаштування концертів та виставок одержано від Крайової Ради Мистецтв та від стейтового комітету 200-річчя Америки. Фестиваль починається в середу, 19 березня, і триватиме до п'ятниці вечора, 21 березня, а „Український вечір" є його заключною точкою.

Д-р Іван Смук, видатний лікар-громадянин, помер у Чикаґо

Чикаґо. — Минулої суботи, 15-го березня, тут помер на 85-му році життя св.п. д-р Іван Смук, один з видатніших наших лікарів-громадян, які постійно не тільки радою і порадою, але й жертвенністю та працею допомагали своїй громаді і народові. Св.п. д-р Іван Смук народився в Перемишлі в Західній Україні в листопаді 1890-го року. Приїхавши до Америки, здобув медичну професію і практикував її в Чикаґо вже від ранніх 30-их років. Був членом УНСоюзу від 1932-го року. Похорон був заповіджений на середу, 19-го березня.

„ДУЕТ МАЗУРКЕВИЧІВ ОСЯГНУВ ТРІЮМФ У ТОРОНТІ"

Юрій і Дана Мазуркевичі

Торонто (В. Л.). — Заголовок цієї вістки це не „кадило" перед парою наших скрипалів, які вирвалися недавно з-під московського чобота і неціліх три місяці тому приїхали до Канади та поселилися в Торонті. Це не тільки сентимент до них, це правда, якій дав вислів музичний критик найповажнішого канадського щоденника „Глоўб енд Мейл" Джон Креґланд у своїй рецензії на концерт Мазуркевичів 7 березня ц. р. в залі Тавн Голл у Торонті, даючи своїй рецензії заголовок: „Дует Мазуркевичів осягнув тріюмф у Торонті". Музичні вальори виконавства Мазуркевичів стоять вище рівня вислову звичайного слухача, тому даємо місце словам цього музичного критика:

„Це не часто трапляється, щоб концертовий дебют дав повне задоволення для всіх зацікавлених. Тому вчорашній канадський дебют дуету скрипалів Мазуркевичів у Тавн Голл можна зарахувати до рідкісних. Для виконавців було радістю, що вони притягнули майже до останнього місця заповнену залю слухачів, а слухачі могли не тільки втішатися першоклясним музикуванням, але також брати до уваги можливі користі для громади, якщо скрипалі рішаться поселитися в Торонті..."

„Вчорашній концерт — сказано дальше в рецензії — вказував на те, що вони не повинні мати піяких труднощів ні в одному, ні в другому відношенні (ні як солісти ні як вчителі музики, — вл), хоч тільки голови факультетів і музичних консерваторій можуть сказати, які шанси вони мають в академічній ділянці..."

„Концерт цього дуету має той „плюс", що виконує музику, яку рідко коли чуємо на наших концертах, як соната-канон Ч. 1 Телемана (німецький композитор 1681 — 1767. — вл.), дует Ф-дур Спора (німецький композитор 1784-1859 — вл.), і соната Ц-дур, оп. 3, Прокоф'єва, тоді коли „Кочерто ґроссо" Д-моль, оп. 3, Ч. 11 Вівальді і Моцартова „Кончертанта" для двох скрипок і фортепіяну —, оба твори з піяністом Лео Баркіном — це більше відоме меню. „Мінус" полягає у виконуванні деякого того самого матеріялу обома виконавцями, при чому неможливо оминути порівнянь.

На основі цих порівнянь треба визнати п-і Мазуркевич як видатнішою силою виконавця (мор форс фул перформер), але Мазуркевич як видатнішого силою своєї гри, винятково чудовим тоном і з визначною чутливістю до різних стилів і до динамічного та емоційного тінювання. Але, як ансамбль, вони є майже без закиду. Стиль п-ні Мазуркевич у сонаті Прокоф'єва був майже ідеальним щодо рит-

(Закінчення на стор. 4-ій)

КАНАДСЬКА УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА ПРОПОНУЄ ДОПОМОГУ В ІМІҐРАЦІЙНИХ СПРАВАХ

Торонто (КУІС) — Канадійська Українська Іміграційна Служба була створена перед другим Світовим Конґресом Вільних Українців й сьогодні діє у співпраці і з піддержкою Екзекутиви СКВУ, КУК і Української Суспільної Служби. Іміграційна Служба зачала свою роботу дораджуванням у справах, пов'язаних із іміграцією українців до Канади.

В багатьох країнах українського поселення в діяспорі живуть українці, які мають бажання виїхати з їхніх країн до Канади. З деяких країн, головно з Латинської Америки, українці бажають еміґрувати до Канади з економічних причин; з других країн, головно з країн за залізною заслоною, як Югославія, Польща, Чехо-Словаччина, з політичних причин. Багато з тих українців мають родини або знайомих в Канаді, однак, більшість з них не мають тут нікого. Всі вони зустрічаються з труднощами щодо інформацій, які вони мають робити кроки, щоб одержати дозвіл еміґрації до Канади, або в відносинах з еміґраційними вимогами канадських еміґраційних бюр.

Канадська Українська Іміграційна Служба була створена з метою допомоги тим українцям, які, з власної волі, бажають еміґрувати до Канади. Ця допомога виявляється виключно інформативною. Іміграційна Служба допомагає українським іміґрантам, даючи їм авторитетні інформації про Канаду, канадське життя та українське суспільство в Канаді, та інформації про способи аплікацій про еміґрацію у зв'язку з канадськими іміґраційними установами в поодиноких країнах.

Згідно із сучасними канадськими законами, іміґранти можуть кількома способами прибути до Канади: через запотребування в деяких професіях, зокрема в хліборобстві; через старання родини в Канаді, яка спонзорує іміґранта; або, у винятнкових випадках, через старання громади, яка стягнула б цілу групу людей.

Окрім інформацій, Іміграційна Служба може допомогти іміґрантам в справі старання дістати іміґрантам готові праці в Канаді, щоб їм полегшити старання про еміграцію.

Справа еміґрації українців до Канади є важною для українців, які бажають еміґрувати до нашої країни, щоб поліпшити своє економічне чи політичне становище, як рівнож важлива для української громади в Канаді. За дальшими інформаціями треба звертатися на адресу: Canadian Ukrainian Immigration Aid Society, 2445 Bloor St. West Toronto. Ontario, M6S IP7, Canada.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Співзлочини

Керівник Славістичної Місії у Швеції пастор Ґергард Гамм поінформував недавно, що совєтській таємній поліції КҐБ пощастило розкрити приміщення баптистської нелеґальної друкарні і магазин з накладом релігійної літератури. Справа, однак, не в самому факті розкриття цієї друкарні і баптистського нелеґального видавництва у Ризі, а у способі розкриття. Йдеться про те, що згідно з повідомленням пастора Ґрамма, КҐБ застосувало найновіші здобутки кримінологічної техніки, включно з радіоактивними хемічними препаратами, апаратами Ґайґера і гелікоптерами, щоб розкрити цю друкарню і магазин з релігійною літературою.

Ця інформація заслуговує на окрему увагу, бо, як відомо, літом минулого року американські фірми, які виробляють складну апаратуру для поліційно - слідчих потреб американської слідчої поліції, не тільки взяли участь з найновішими американськими досягненнями на відтинку кримінологічної техніки у московській виставці „Кримінальна техніка 1974", але й відразу продали всю апаратуру совєтському Міністерству внутрішніх справ, тобто МВД - КҐБ. Все це сталося порядком т. зв. технологічного обміну між СССР і ЗСА на основі договорів про американсько - совєтське співробітництво, попідписуваних від часу заініціювання колишнім президентом Ніксоном періоду „відпруження" між ЗСА та СССР.

У той час, коли стала відомою продаж американської кримінологічної апаратури совєтському КҐБ, в Конґресі піднялися були голоси протесту. Конґресмен Чарлз А. Ванек з Огайо назвав цю торговельну трансакцію „найбільш скандальною акцією, в яку глибоко вмішався американський бизнес". Всі ці протести нічого не допомогли у КҐБ стало власником цієї апаратури.

В половині минулого року ще не було конкретних показників того, як думає КҐБ використати цей неймовірно важливий і дешевим коштом здобутий досвід і техніку викривання злочинців. Цей досвід і цю техніку, як можна було побоюватись, КҐБ у першій мірі застосувало не проти кримінальних злочинців, а проти політичних і релігійних „злочинців". Вістка про розкриття релігійного баптистського видавництва дозволяє на висновок, що маємо справу вже з практичним застосуванням американської кримінологічної технології совєтською поліцією. Ніколи досі совєтська поліція такою досконалою технікою не користувалася.

Більш, ніж оправдане припущення, що совєтське КҐБ послуговувалось американською технікою у власній злочинній акції проти тих, які в жорстокій совєтській дійсності нелеґально змушені задовольняти ґарантовані їм паперовою конституцією релігійні потреби, робить тих американських комерсантів, які продали КҐБ апаратуру, співвинними і співвідповідальними за цей черговий злочин совєтської таємної поліції проти основних людських прав. Можна мати певність, що американський нарід, довідавшись про це, не тільки засудить співвинних, але й вимагатиме додаткової та більш дбайливої перевірки таких та подібних американсько - совєтських трансакцій.

„Забуті люди"

Про них, цих „забутих людей", вже багато разів була мова на сторінках цього щоденника. Тепер згадано про них в останньому числі інформаційного листка федеральної аґенції „Екшин" („Дія"), яка координує діяльність різних добровольчих організацій, наприклад, „Корпусу миру", „Добровільців на службі Америки" („ВІСТА") тощо. Цей листок подає обширні інформації про діяльність працівників „ВІСТА" у так званій „Програмі розшуку літніх імігрантів (в оригіналі: „етнікс") на терені Детройту, присвячуючи багато уваги роботі відомої української громадської діячки Анастасії Волкер. Інформаційний листок „Екшин Нюз", згадує, що п-і Волкер кожного місяця в своєму автомобілі покриває 400-600 миль в Детройті і околиці, відвідуючи старших віком українських імігрантів — „забутих людей Америки", — які потребують різної допомоги: від пояснення лікарської діягнози до з'ясування подробиць пенсійних законів. „Екшин Нюз" зазначує, що в Детройті працює 12 добровільців, які в рямках „Програми розшуку літніх імігрантів" допомагають потребуючим імігрантам і народженим тут членам національних і расових меншин.

Як відомо, концепція „Програми розшуку літніх етніків" виринула від д-ра Мирона Куропася, головного радного УНСоюзу та директора 5-го району „ЕКШИН", який охоплює Середньо - Західні стейти. Ця програма вже активно діє не тільки в Детройті, але також в Клівленді, Чикаґо та Ґері, Індіяна. Праця добровільців із „ВІСТА" в цих містах увінчалася чималими успіхами. Наприклад, ряд старших віком українців й інших „етніків" почали одержувати належну їм медичну опіку („Медикер"), фінансову допомогу на покриття чиншів, суспільну опіку, так звані „харчові значки", пенсії Соціяльного Забезпечення тощо. Багато із цих людей або не знали, що вони управнені на ці роди допомоги, а інші раніше не хотіли з них користати, думаючи, що це „милостиня", а їхня честь не дозволяла їм „жебрати".

До великої міри через таку мильну інтерпретацію різних родів федеральної, стейтової і міської допомоги не увінчалися раніші спроби українських студентів Філядельфії, Ню Йорку та інших міст допомогти старшим віком українцям, які дуже часто жили в страшних злиднях, але не хотіли одержувати будь-якої допомоги. А ця допомога зовсім не є „милостинею", а законно належиться цим особам, бо вони часто ціле своє життя працювали і платили податки. Натомість суспільну опіку, чи „Медикер" дуже чато одержують особи інших національних походжень, які ніколи не працювали і не платили податків, а зразу піля прибуття до ЗСА подалися на різні роди опіки і з неї живуть.

Варто було б, — як кажуть американці, — „попробувати ще раз", і постаратися, щоб із „Програми розшуку літніх етніків" користали не тільки старші віком українці, які живуть у Детройті, Клівленді, Чикаґо та Ґері, а в усіх інших містах ЗСА. Напевно знайдуться добровільці, які, так як п-і Анастасія Волкер у Детройті, присвятять свій час і труд, щоб відшукати і допомогти нашим людям, які находяться в потребі. Наші старші віком громадяни повинні зрозуміти, що вони не одержуватимуть „милостині" і ніхто не буде вважати їх „жебраками", а що ця федеральна, стейтова чи міська допомога їм законно належиться і вони повинні з неї скористати.

Любов Дражевська

25-РІЧЧЯ УВАН У ЗСА

На 1975 рік припадає 25-річний ювілей Української Вільної Академії Наук у ЗСА. Організаційні збори членів, співробітників та прихильників Академії відбулися 15 квітня 1950 року у Ню Йорку. Тоді обрано було тимчасову Управу і ухвалено заснувати Фундацію УВАН, яка матеріяльно підтримувала б діяльність Академії. Першим Президентом Академії був обраний видатний учений-генетик і громадський діяч, професор Михайло Олексійович Ветухів.

Академія була незабаром інкорпорована і розпочала многогранну організаційну й наукову діяльність: дослідчу, видавничу, розбудову музею-архіву і бібліотеки, притягнення до співпраці українських учених старшої і молодшої ґенерації та вчених інших національностей. Від перших днів Академія мала характер науково-громадської організації. Її очолювали ентузіясти і коло неї зразу ж згуртувалися науковці, що хотіли і вміли працювати, утворилось коло прихильників, що допомагали Академії матеріяльно. Численні гості приходили на конференції Академії.

Чверть століття — довгий час у житті і людини, і інституції. Всього буває у довгій дорозі. З учасників перших зборів Академії добро половини вже нема серед живих. На зміну їм прийшли молодші науковці. За 25 років багато досягнено жертвенною працею. Видання Академії стали широко відомі в американському та европейському науковому світі, а також на Україні. Англомовні „Аннали" Академії тепер є в найбільших державних бібліотеках світу і в численних університетах. Кілька видань, як наприклад, „Історія української літератури" Дмитра Чижевського і англомовна „Українська історіографія" Дмитра Дорошенка і Олександра Оглоблина, стали підручниками в американських та канадських університетах. Історичне значення має книжка „Симон Петлюра. Статті, листи, документи", що охоплює деякі досі недруковані листи Петлюри і його писання, розкидані по періодиках, що здебільшого стали бібліографічною рідкістю. Також історично значущою є книжка Ольги Косач-Кривинюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчости", що містить листи великої поетеси, які на Україні не публікують через їх політичний зміст.

Бібліотека і Музей - архів Академії за 25 років зросли і збагатилися унікальним виданням з українознавства та архівами видатних українських учених, письменників, мистців і громадсько-політичних діячів. Тепер бібліотека УВАН у ЗСА нараховує 5 тисяч одиниць, а архів — понад 200 тисяч документів. Зібрані в Академії наукові скарби притягають численних дослідників історії України та української культури.

1961 року Академія придбала власний будинок у Ню Йорку, виплативши його пожертвами членів та прихильників. Відкриття будинку було великим святом вільної науки, підтримуваної громадянством. У будинку Академії містяться її бібліотека, Музей - архів і канцелярія. У конференц - залі першого поверху відбуваються наукові конференції і засідання Академії, мистецькі виставки, концерти тощо. Тепер будинок потребує капітального ремонту, і знову Академія сподівається на допомогу своїх вірних прихильників.

Членство в Академії поступово поновлюється. 1973 року до Академії обрано 18 дійсних членів - кореспондентів і 20 членів — наукових співробітників. Більшість з новообраних членів — професори американських університетів.

На черговій конференції дійсних членів УВАН у ЗСА, що відбулась 8 грудня минулого року і що ухвалила відзначити 25-річчя Академії, більшість учасників була з молодшої ґенерації, деякі з них в час заснування Академії були студентами і учнями. Ця конференція переобрала управу Академії в такому складі: Олександер Оглоблин — голова управи, президент УВАН; віце - президенти: Омелян Пріцак, Іван Фізер і Олекса Біланюк; науковий секретар — Василь Омельченко; секретар управи — Іван Замша; члени управи: Олександер Архімович, Богдан Винар, Яків Гніздовський, Всеволод Голубничий, Тарас Гунчак, Микола Зайцев, Іван Коропецький, Григорій Костюк, Юрій Шевельов, Ігор Шевченко; контрольна комісія: Олег Федишин — голова, члени: Михайло Воскобійник, Йосиф Гірняк та Іван Світ. Президентом Академії ще на чотири роки знову обрано проф. Олександра Петровича Оглоблина, сеньйора української історичної науки. Конференція утворила такі нові комісії Академії: Комісія українсько -білоруських відносин на чолі з проф. А. Адамовичем і Комісію українсько-польських відносин на чолі з проф. Т. Гунчаком. Конференція дійсних членів також намітила низку нових кандидатур на членів Академії.

У своїй звітній доповіді на Конференції, проф. О. Оглоблин підкреслив велике значення існування Академії, як самостійної української наукової інституції. Він також говорив про важливість притягнення до Академії кращих українських учених з молодших ґенерацій. Зупинившись на відзначенні 25-річчя Академії, проф. Оглоблин зауважив, що цей ювілей має пройти під знаком докладної інформації

(Закінчення на стор. 4-ій)

І. Вовчук

УКРАЇНА В ШТУРМІ ВИРІШАЛЬНОГО РОКУ

В журналі „Комуніст" ч. 2, 1975 р., теоретичного органу ЦК КПСС, вміщено дві постанови про організацію соціялістичного змагання. Одна для робітників промисловости, будівництва і транспорту, а друга для робітників сільського господарства.

ЦК КПСС, Рада міністрів СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ у постанові про організацію соціялістичного змагання в сільському господарстві вимагають від трудівників села, щоб вони відзначили 30-річчя перемоги над фашистівською Німеччиною новими досягненнями у сільському господарстві. Постанова зобов'язує уряди союзних республік, міністерства і відомства СССР, колективи науково - дослідних установ і вищих учбових закладів, промислові підприємства — всіх, що мають відношення до сільського господарства, „забезпечити широку участь у Всесоюзному соціялістичному змаганні" колгоспів і радгоспів за виконання і перевиконання плянів вирішального року п'ятирічки.

На шести сторінках офіціозу ЦК подано, що і як треба робити, щоб виконати планові показники у сільському господарстві в цьому році. Не з добра „непомильний" ханат большевицької партії стільки уваги приділяє організації соціялістичного змагання в сільському господарстві. Борсаючись у протиріччях економіки „зрілого" соціялізму, московська диктатура намагається організацією соцзмагання перемогти байдужність населення. Грошовими заохоченнями, орденами, медалями і „камандировками" до санаторій кращим змагунам подолати його пасивний спратив.

В Криму почалася весняна сівба. „Правда" з 10-го березня ц. р., подаючи вістку про це, вміщує велике фото: секретар партійного комітету перевіряє насіння в сівалці у бриґадира радгоспу. „Партія веде", а люди огинаються в п а с ивному спротиві.

Чотири роки натискають і домагаються переключити відсталу економіку СССР на інтенсивні методи, а наслідків не видно. За роки науково - технічної революції відставання економіки „зрілого" соціялізму, коли будуються матеріяльні підвалини під комунізм, від економіки промислово розвинених країн Заходу і ЗСА не зменшилось, а п о с и л илось. Особливо погано видався минулий рік у сільському господарстві, яке, за окресленням звернення ЦК до партії і народу штурмувати виконання плянів, „упевнено перетворюється у високорозвинений сектор соціялістичної економіки".

В зведеннях ЦСУ за минулий рік подано, що „в 1974 році трудівники сільського господарства в складних природних умовах зібрали 195,6 мільйонів тонн зерна". Імовірно, що урожай подано за бункерною вагою, що на 15-20 відс. більша від дійсної ваги, бо показує вагу зерна з-під комбайна з підвищеною вологістю і не зовсім очищеного. В порівнянні до 1973 року недобрано 27 мільйонів тонн, на 10 мільйонів тонн зібрано менше, як пляновано. З картоплею стан ще гірший, зібрано 80,7 мільйона тонн, на 13 мільйонів тонн зібрали менше, як пересічно збирано в 1971-1973 рр. Так само й з цукровими буряками: в 1974 році їх зібрано 76,4 міл. тонн, — на 2,5 млн. тонн менше від пересічного збору за перші три роки брежнєвської п'ятирічки.

⁂

В. Щербицький (перший секретар ЦК КПУ — філіялу імперської партії на Україні), звітуючи 14 січня на пленумі ЦК в Києві про грудневий пленум ЦК КПСС, заявив, що тільки одна Сумська область „за чотири роки заборгувалась державі 1,8 млн. тонн цукрових буряків". Не виконали плянів також Хмельницька, Кіровоградська, Тарнопільська області. („Радянська Україна", 16-го січня ц. р.).

А голова Держпляну УССР П. Розенко, каючись за невиконання плянів, запевнив Москву, що вже розроблено заходи, „щоб максимально покрити заборгованість, що витворилася за роки п'ятирічки в продажі їх державі". Заплановано зібрати на Україні 54-55 мільйонів тонн цукрових буряків. Продукція зерна на Україні, як домагався В. Щербицький, має бути в 1975 році „як мінімум 48-49 млн. тонн, що дасть змогу продати державі не менше одного мільярда пудів хліба". („Р. У.", 16 січня ц. р.).

Минулого року продаж зерна в Україні тривав довго — до кінця листопада вицискували за першою „заповіддю" єдинодержавства зерно з колгоспів і радгоспів. А як витиснули більше як мільярд пудів, на радощах проголосили „Подвиг хліборобів України". В тому проголошенні говориться, що „Успішно виконали свої соціялістичні зобов'язання і продали найбільшу кількість хліба в рахунок українського мільярду хлібороби Запорізької области, які доставили на хлібоприймальні пункти 1420 тисяч тонн, Дніпропетровської — 1410 тисяч, Херсонської — 1360 тисяч, Вінницької — 1165 тисяч, Полтавської — 1068 тисяч, Харківської 1004 тисяч тонн. Виконали свої соціялістичні зобов'язання також колгоспи і радгоспи Донецької, Київської, Чернігівської, Житомирської, Ворошиловградської, Сумської, Волинської, Ровенської,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Казімєж Лукомскі

ОДНІСТЬ ЦІЛЕЙ ТА ДІЙ

Віднотовуємо черговий голос з польської преси про потребу співпраці поміж народами, поневоленими Росією. Цим разом це офіційний голос кіл проводу Конґресу Американської Польонії. Автор її Казімєж Лукомський, перший заступник Президента Конґресу Польонії Альойза Мазефського і референт політичних справ, відомий на терені Чикаґо громадський і політичний діяч.

Думки висловлені в тій статті є безперечно вислідом довголітньої праці Ради Приязні народів Середньо-Східньої Европи, до якої крім українців і поляків входять також чехи і словаки (федералісти) та серби. Автори статті є співучасниками цієї інституції, брали участь у численних її дискусіях і імпрезах. Стаття була написана за апробатою президента Мазефського, що тим більше підкреслює її значення. Вона була надрукована у чикаґськім щоденнику „Дзєннік Звйонзкови" з дня 27-го лютого. Передаємо її понижче в перекладі на українську мову.

На маргінесі цієї статті варто згадати, що Конґрес Польонії в останніх часах намагається співпрацювати з українською еміґрацією, а також з еміґраціями балтійських народів. Підкреслення у тій статті визнання етнографічного принципу, як зобов'язуючого у взаєминах Польщі з її сусідніми народами, відкриває можливість співпраці з цими народами.

Павло Турула

Для кожного тверезо думаючого литовця, білорусина, українця чи поляка не підлягає найменшому сумнівові, що найбільш дійсною та спільною ціллю діючих на Заході еміґраційних осередків тих чотирьох народів є звільнення наших країн з під ворожого насилля Росії. Коли, отже, ціль є спільна, то повинна бути також спільна дія, бо в дусі безперечної правди, „в єдності сила". Здавалося б, що це речі прості, логічні й очевидні. Однак, у практичному щоденному житті ці середовища не тільки, що не співпрацюють, але ведуть поміж собою завзяті спори. Це не спори про актуальні політичні проблеми — як діяти, щоби приспішити сусідські ворогування та міжусобиці справи колись актуальні і контроверсійні, що проте, вже з бігом подій здебільшого розв'язані незалежно від бажань та волі заінтересованих народів. Дальше їх піддержування спирається тільки на закорінених упередженнях, емоції і сентименті, а не на раціональному політичному мисленні.

Все ще наші взаємини, — а може, назвавши більш правдиво, відсутність їх, — є випливом ураз з нашої недавньої, а в дійсності дуже далекої вже минувшини, у почуванні дійсних, а часто тільки уявних кривд та браку довір'я, що випливають з помилок минувшини. До того доходять помилкові поняття про противенства взаємних інтересів, що до них треба зачислити вже нині теоретичні територіяльні спори.

У проповіді, виголошеній у варшавській катедрі дня 17-го вересня 1974 року, отже в річницю російського наїзду на Польщу в 1939 році, отець Ян Зєя, священик, патріот, бувший капелян Армії Крайової, пригадав, що „вже тепер мусимо пам'ятати, що там на сході за Бугом, трохи на північ, живе і працює литовський нарід, що прагне жити вільно і свобідно та має на це право. А безпосередньо на схід живе і працює нарід білоруський, котрий має право на життя, і свободу та незалежність. А більше на південь живе та працює нарід, який давніше ми називали руським народом, а сьогодні народом українським, і він має право до свобідного життя і незалежности. Треба, отже, це узнавати і про те пам'ятати".

Однією з провідних ідей нашого часу є ідея самовизначення народів; вона голосить, що кождий нарід має незаперечне право зорганізувати на своїй території незалежну державу. Ця ідея загально визнана у цілому світі і не оспорювана, а навпаки, підкреслено проголошувана навіть і тими, що її з повним цинізмом ґвалтують. Для нас, поляків, вона має спеціяльне значення, бо на ній базуємо наше право на державну незалежність. Самозрозумілою консеквенцією самовизначення є право кожного народу охопити в межах своєї держави цілу територію, замешкалу своїм народом. Застосування тієї безперечно слушної засади етнографічного розмежування з нашими сусідами, що фактично

(Закінчення на стор. 3-ій)

БАГАТОМОВНИЙ ЛИСТ

До Журналу для Дітей „Веселка", Джерзі Сіті, Н. Дж.

Станиця Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА в Ню Йорку, розуміючи, як важною справою для суспільства в діяспорі є видавання журналу для дітей та доцінюючи високий рівень Вашого журналу, постановила пожертвувати на пресовий фонд „Веселки" суму долярів 50.00 (п'ятдесят 00/100).

Чек на цю суму долучуємо.

Р. Данилюк
голова
В. Керод
секретар

Григорій Костюк

ОБРАЗОТВОРЕЦЬ „ВРЕМЕНІ ЛЮТОГО"

(До 70-річчя життя й 50-річчя літературної діяльности Уласа Самчука)

(2)

Ці проблеми, ще перед появою вищезгаданих романів, знайшли були своє широке і відважне трактування в романі М. Хвильового „Вальдшнепи". Але, як відомо, цей роман був заборонений і ніколи повністю не побачив світу. Роман „Робітні сили" М. Івченка порушив був також ваговиту й болючу ідею — селекції, добору, самовдосконалення української людини в добу її культурного і державного утвердження. Але й цей роман швидко зазнав також заборони і зник з обігу.

Тож, як бачимо, на тлі тогочасної літературної дійсности, роман Уласа Самчука „Волинь", з огляду на свій екзильний стан, глибокомистецьку форму й широку загальноукраїнську проблематику, посів своє окреме визначне місце. Ідеї й мистецькі засоби „Волині" не тільки поглиблювали ідеї найвидатніших творів тогочасної української літератури, а й подавали своє оригінальне звучання, свою історіософічну концепцію України.

Покоління, що його репрезентує Володько, починало формувати свою свідомість з льокальної проблеми „Куди тече та річка?", а нагромадивши досвід, прийшло до великої проблеми шляхів державного й культурно-національного розвитку України в цілому. Поставивши на початку свій бойовий клич: „Вставай село! Відчини очі й дивись! Пізнай себе й свою силу!", воно, покоління Володьки, швидко збагнуло, що цей клич лише один етап до вищого і складнішого завдання. Бо крім українського села є ще українське місто, опановане чужою силою. Проблема боротьби за українське місто, як доконечного спільника з українським селом у дальшому змаганні за своє місце в світі, стає вищим щаблем свідомости покоління Володьки. Вся його діяльність і дальший остаточний крок — вихід у ширший европейський світ — найкраще це підтверджує. Покоління Володьки поставило перед собою ідею виходу України на світову арену, ідею її більшого і глибшого духового й господа р ч о г о контакту з світом. Що більший і органічніший буде цей контакт, то могутніші й незламніші будуть її суспільно-національні крила. Отже проблема орієнтації, проблема місця України у всесвітній сім'ї народів, як вільної серед вільних, для покоління Володьки стає першочерговим бойовим гаслом доби.

Закінчення трилогії „Волинь" — це глибока історіософічна символіка. Володька вирушає на Захід з єдиною метою: освоїти глибоко західню цивілізацію, її науку, культуру, мистецтво і повернувшись, віддати це для добра українського народу. Це власне було логічним продовженням тих ідей, що нуртували на східніх українських землях у другій половині 20-их років і знайшли своє виявлення в творах М.Куліша, Ю. Яновського, М. Хвильового та ін. М. Хвильовий висловив цю ідею так:

„Коли ми беремо курс на західньоевропейс ь к е письменство, то не з метою припрягти своє мистецтво до якогось нового задного воза, а з метою освіжити його від задушливої атмосфери позадинцтва. В Европу ми поідемо вчитись, але з затаєною думкою – за кілька років горіти надзвичайним світлом".

Ось чому ми вважаємо головного героя трилогії „Волинь" збірним типом загальноукраїнської людини кінця 20-их і початку 30-их рр., а „Волинь" — одним з найкращих творів української літератури того часу. А якщо до цього додати, що у „Волині" маємо надзвичайно чарівні красвиди української природи, ліричні монологи, багатохарактерні образи наших людей, їхній барвистий побут, високу людську етику в стосунках, в праці, в боротьбі за краще життя, і що все це становить гармонійну мистецьку єдність, яка захоплює читачів різних верств і різного віку, то це тільки ще додатково підкреслює виняткове значення цього твору для нашої літератури.

⁂

Коло ідей накреслених у „Волині" поширюється й поглиблюється в нових романах Уласа Самчука „Марія", „Кулак", „Гори говорять" і „Юність Василя Шеремети". Поширюються й поглиблюються випробувані мистецькі мотиви й одночасно відкриваються нові стилеві й композиційні засоби.

У цьому аспекті на перше місце висувається роман „Марія". „Марія" п о с ідає особливе місце в н а ш і й літературі. Це здається перший мистецький твір, де відтворено голодову трагедію українського народу 1933 року. І написаний він того ж страшного 1933 р. Автор не був свідком того нелюдяного шаленства, що відбувалося в ті роки в Україні. Але його творча уява з неймовірною правдивістю наблизила читачів до тієї безпрецедентної трагедійної події. Він дав твір великої життьової і мистецької правди. Його присвята книги: „Матерям, що загинули голодною смертю на Україні в роках 1932-33", – звучить, і звучатиме вічно, як мементо морі, як вічне прокляття й оскарження тих, що допровадили людей до такого стану.

Роман розгорта є т ь с я в двох плянах: з одного боку, у пляні чисто людському, особистому, психологічному. Людей зображено з усіма властивими їм високими і низькими інстинктами, сильними і слабими рисами характеру, добрими і поганими вчинками. З другого — у пляні соціяльних, суспільних стосунків і подій, у рямцях яких людина провадить своє особисте життя. Подати в реальній мистецькій єдності ці два пляни це велика трудність для кожного автора. Улас Самчук, тоді ще зовсім молодий автор, успішно переміг цю трудність. Сприяли цьому, на нашу думку, три мистецькі компоненти:

1) Глибока синівська любов і пошана автора до свого народу, знання його характеру, його життя, його душі, його волiння.

2) Неповторно авторові, пристрасно-життєдайні, ми б сказали Рубенсівські, а дехто твердить – Довженківські, образи українських людей, української природи, землі та її одвічного духу.

(Продовження буде).

Перед „Одружінням" Миколи Гоголя

(З нагоди гостинних виступів торонтського Драматичного ансамблю „Заграва" на Сході ЗСА)

Коли невеселе сьогодення вимагає нап'ятнувати зло, розпанощене по широких просторах цілої вселенної, щораз то частіше тут і там можна почути голос: „треба нам нових Гоголів".

Прізвище цього знаменитого письменника, незрівняного драматурга стало символом безпощадної сатири, що влучає у найбільш болюче місце. Підйом до своєї геніяльної творчости наш Микола Гоголь знаходив у щоденному житті, ставши суддею гнилого московського самодержавства.

У кожному з його творів — шедеврів не обійшлося без критики московської бюрократії, лакейства, провінціялізму і жорсткости.

Коротке життя Гоголя (1809-52), його дуже складний характер, незвичайно тяжкі політично-суспільні умови, здавалося б, не могли сприяти розвиткові генія, однак, саме в таких обставинах постали епохальні твори Гоголя, які по сьогоднішній день захоплюють, розважають, потрясають нас та доконують сценічних тріюмфів — своєю мистецькою досконалістю.

Варто звернути увагу ще на один аспект, що говорить про вийнятковий мистецький рівень його творчости. У своїх найкращих прозових творах як „Мертві душі", „Шинель", „Записки божевільного" — виступає він як один із провісників і співтворців европейської літературної течії, що його дещо раніше репрезентував Ернст Теодор. А. Гофман (1776-1822) і набагато пізніше Франц Кафка (1883-1924) — течії, яка перемінює дійсність світу в карикатуру чи гротеск, що відслонює несподіваний образ і змисл людських діл.

У драматичній творчості Гоголя з таким поглядом на життя стрічаємось у першу чергу в „Одружінні". Це бо одна з найбільш їдких, доведених до абсолютного комізму кпин з глупоти і незарадности підтоптаного парубка. Сміх — це потуга, — каже Гоголь, — щоправда не відбирає нікому ні життя, ні майна, але в його обличчі грішник почуває себе мов спутаней заяць. Уміння викликати такий сміх робить з Гоголя найславнішого комедіографа світу в XIX сторіччі.

Виставка „Одружіння" у Філядельфії відбудеться 5-го квітня (субота) в залі Олней Гайскул при вул. Олней і Данкенон, початок о год. 5:30 вечора, а в Ню Йорку 6-го квітня (неділя) в залі Стайвенсант Гайскул, 345 Іст 15-та вул. (між І-щою а 2-гою евеню), о год. 4-ій по полудні.

Яр-Кий

ОДНІСТЬ ЦІЛЕЙ ТА ДІЙ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вже тепер існує, практично виключає територіяльні спори у взаємних сусідських зносинах.

Не підлягає сумнівові, що саме Польща зазнала в останній війні найбільш болючі втрати. До них належить також втрата приблизно третини території Другої Речіпосполитої на сході, геєнна терпінь сотень тисяч здавна там осілого польського населення і варварська заглада її багатовікових культурних здобутків. Це зокрема стосується тих поляків, які з тих земель походять і через це втратили свою рідну землю. Ми, однак, є народом політично дозрілим і здаємо собі справу з безповоротности геополітичних змін, хоч які вони для нас болючі. Думаємо категоріями політичного реалізму, а цей наказує нам будувати нашу працю в напрямі відзискання незалежности для польського народу, на безповоротній дійсності, а не на чуттєвих бажаннях і тузі, хоч і надто зрозумілих і оправданих.

В добі, коли навіть невеликі народи, а навіть африканські племена осягають повну свободу і незалежність, єдина колоніяльна імперія, що залишилася, в котрій поневолені народи навіть чисельно перевищують поневолюча — російський нарід — це анахронізм, що ґвалтує права людського розвитку. Як організм, противний законам природного розвитку, вона (імперія) не може опертися розкладові, не може тривати вічно. Щоправда, сьогодні не було б доцільно передбачувати, коли і в яких умовинах станеться це, що принесе зі собою здійснення наших бажань.

Найбільш суттєвим є однак, щоби у спільній, широко закроєній дії дійти до правдивого зміцнення наших індивідуальних зусиль у тім напрямі, а також створити базу взаємного, опертого на спільноті інтересів, порозуміння, яке у відповіднім моменті полегшить відбудову Середньо-Східньої Европи на засаді свободи і суверенної незалежности наших народів.

Один з передових польських письменників повоєнного періоду Павел Ясєніца, в останньому томі циклю „Річпосполита обох народів" вірно стверджує, що Росія, яка панує над Литвою, Білорусю і Україною автоматично створює загрозу для суверенности Польщі. Усунення тієї загрози є нашою спільною метою, реалізація якої вимагає, щоби ми вже тепер зуміли осягнути спільність взаємного порозуміння і випрацювали методи спільної дії.

УКРАЇНА В ШТУРМІ ВИРІШАЛЬНОГО РОКУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Черкаської, Чернівецької, Закарпатської областей". („Комуніст України" ч. 12).

З 26 областей „успішно виконали" сім, десять „також", а де ж решта? Колгоспи і радгоспи 9 областей України залишились поза „подвигом", про них навіть „також" не згадано. Тому то так категорично й домагався московський намісник на Україні від партійних вельмож „все зробити, щоб зібрати як мінімум 48-49 мільйонів тонн". Для цього велено поза наміченими плянами збільшити навесні площу посіву зернових культур на 1 млн. гектарів, довести до 17,7 млн. га. Сіяти побільше, не тримаючись сівозміни, за висловом А. Солженіцина, ще більше „ізмерзокапощувати" землю українську. Між рядками доповіді першого секретаря на Україні пробивалося занепокоєння, що велику частину озимих посівів (9,5 млн. гектарів) доведеться весною пересівати.

За імперською політикою большевицького єдинодержавства економіка України (УССР) є в органічному поєднанні з імперською економікою СССР. Засадою колоніяльного „органічного поєднання" є вимога московського центру: „давай, давай"! Московська метрополія сподівається від сільського господарства України 48-49 млн. тонн збіжжя, з чого понад 1 мільярд пудів має бути продано державі; 54-55 млн. тонн цукрових буряків 5,1 млн. тонн м'яса, 21,7 млн. тонн молока. Всього не перелічиш. Від промисловости України московська метрополія очікує: 125 млн. тонн залізної руди, 37,7 млн. тонн чорного прокату, 55 млн. тонн сталі, 219 млн. тонн вугілля.

Продуктивний вклад України, яку „органічно поєднано" з московською метрополією, у формі промислової, сільськогосподарської продукції та різних послуг винесе не менше 1/3 до всього всесоюзного бюджету. А з всесоюзного бюджету, сплянованого на 1975 р. — у розмірі 208,5 мільярда крб. на потреби України передбачено відрахувати 16,3 млр. крб. — тобто неповних 8 відс. Дуже дорого коштує Україні „органічність" за колоніяльною політикою большевицького єдинодержавства. На всі 15 союзових республік з всесоюзного бюджету передбачено у вирішальному році 112,6 мільярда крб. На поєднання республік в імперському комплексі СССР затримується 95,9 мільярда крб.

Наведених кілька цифр виробничого вкладу України у виконанні державного пляну СССР і бюджетові відрахування (біля 8 відс) для УССР вказують на величезну диспропорцію у економічних відносинах московської метрополії до „суверенної" колонії УССР, в яку перетворено Україну. За рахунок колоніяльного стану України московський уряд СССР прискорено будує Байкало - Амурську Магістралю (БАМ) в сибірських просторах вічної мерзлоти довжиною 3,2 тисячі кілометрів. В цьому році почнеться комплексна перебудова великих просторів т. зв. Нечорноземних областей московського царства, на що потрібно величезного вкладу капіталу. „Мудра" політика „непомильної" партії довела сільське господарство на цій території з площею за розмірами близькими до Західньої Европи, до величезного занепаду і спустошення.

Признання і відзначення визначного підприємця

На знимці (зліва): О. Винницький, приятель українців, міський радний Н. Нічченіні та мейор міста Д. Кромбі, що вручає відзначення.

При кінці грудня 1974 р. посадник міста Торонта Давід Кромбі, на спеціяльній церемонії, у своїй канцелярії, вручив почесну медалю визначному і знаному українському підприємцеві Остапові Винницькому.

Остап Винницький Ф. Р. І. є членом екзекутиви міського комітету та членом дирекцій інших суспільно-громадських організацій й установ. Довголітній і активний член управи Об'єднання Українських Підприємців і Професіоналістів, член УНС та багатьох інших українських установ і організацій. Власник і співласник кількох підприємств в Онтаріо і Торонті, а між ними такі, як: „Моунт Бланк Девеловпмент Лмт, яке займається закупом і розбудовою землі для житлових і комерційних потреб, та Р. Чолкан Ріл Естайт, фірма продажу, купна і інвестицій, яка має 25 бюр в Онтаріо з загрудненими близько 280 працівниками, та є правдоподібно найбільшим того рода українським підприємством.

У супровідному листі подяки, посадник міста Д. Кромбі підкреслює зразкове і успішне виконання адміністраційних обов'язків і кінчає свій лист словами: „В імені всіх мешканців Торонта, я радий, що можу вручити Вам, пане Винницький, „Медалю Гонору", яку прошу прийняти разом з подякою за взірцево виконану Вами працю, для нашої громади".

Гратулюючи О. Винницькому за його відзначення, ми рівнож бажаємо йому дальших успіхів для продовжування у розбудові економічної ділянки нашої спільноти.

В. Д.

ВАСИЛЕВІ АВРАМЕНКОВІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Авраменко вивчив українську молодь танків; навчив її любити український нарід і популяризував українську ношу; започаткував масові здвиги молоді; започаткував продукцію українських фільмів і зробив ще багато інших прислуг українській спільноті на протязі його 50-літнього перебування в Північній Америці.

За ввесь час своєї активности маестро В. Авраменко користувався всебічною підтримкою і допомогою „Свободи" та Українського Народного Союзу, членом якого він є повних 45 років. Ці установи прилучуються до великої української громади та до її гратуляцій і найкращих побажань для Василя Авраменка, який став символом українського народного танку, бажаючи йому ще многих - многих літ!

Тому українська спільнота у вільному світі, оцінюючи цю велетенську працю трудолюбивої людини, належно відзначить ці два ювілеї Василя Авраменка.

В Джерзі Сіті вшанували заслужених громадян

В неділю, 2-го лютого 1975 року в Українському Народньому Домі влаштовано святочне прийняття з нагоди 25-річного Ювілею подружнього життя п-ва Галини і Володимира Біликів.

Ініціяторами того прийняття були пані з 71-го Відділу Союзу Українок Америки і Пластприяту. Панство Білики — це відома і заслужена родина. До Америки вони приїхали в 1951 р. і поселились в Джерзі Сіті.

Пані Галина від самого початку включилась у Пласті до праці, займаючи в цій молодечій організації різні становища в Управі. Останніх 5-ть років вона є головою Пластприяту.

В 1958 році засновано в Джерзі Сіті 71-й Відділ Союзу Українок Америки і п-ні Галина з притаманною її завзятістю працює для добра Відділу. Бувши матірю трьох дітей, працює в українському шкільництві. Вона співає також у церковному хорі і хорі СУА.

Не менш активним від своєї дружини є Володимир Білик, який віддано працює у Відділі Українського Конгресового Комітету Америки, займаючи там різні пости, включно з головством. Розуміючи, що фінанси є підставою кожної організації, він постійно займається збіркою Народнього Фонду УККА і цю працю виконує з великим успіхом до сьогоднішнього дня. Віддано працював і працює для Українського Народнього Дому, в якому зосереджується все активне життя нашого міста. Довгі роки працював в Рідній Школі і був скарбником цього Товариства. Болючи над нашими церковними проблемами, очолив Товариство за Патріярхальний Устрій УКЦ-еркви і вже третій рік під ряд є його головою.

Коли в 1974 році закінчено будову великого мешканевого будинку в Джерзі Сіті, спонзором якого є Український Народний Союз, пан В. Білик став директором дому допомагаючи українським родинам поселитись в ньому. Всім служив своїми цінними порадами і вказівками.

Всі ці обов'язки не перешкодили панству Біликам виховати своїх дітей на свідомих, щирих українців. Найстарший їх син очолює тесйор Пластову Станицю в Джерзі Сіті.

Оцінюючи працю і заслуги примірних громадян, в неділю, 2-го лютого о год. 4-тій по полудні зібрались в УНДомі представники організацій, члени Пластприяту і 71-го Відділу СУА та найближча родина, що приїхала здалека на цей радісний день.

Коли п-во Білики ввійшли на залю, при дверях привітала їх хлібом і сіллю старша сестра п-ні Галі з батьком і молодшою сестрою. Надзвичайно зворушені і заскочені цією несподіванкою, Ювілятн привітались з родиною і під оплески зібраних засіли за почесний стіл в святково прибраній залі. За столом сиділи родина, діти та улюблений отець Зиновій Бачинський, який молитвою розпочав цю трапезу. Керівник вечора — Іван Цьолко привітав Ювілятів і попросив до слова голову Відділу УККА д-ра Євгена Котика, який від імени цілої громади зложив Ювілятам побажання.

З привітами виступили ще: голова 71-го Відділу СУА Євьенія Рубчак - Єнсен, вручила Ювілятам подарок; Дарія Кравченюк від Пластприяту, і Антін Шубак від ООЧСУ і СУМА.

Кульмінаційною точкою вечора був виступ відомого актора і рецитатора п. Євгена Курила (який є шваґром Ювілятів).

Зворушений теплою увагою і признанням п. Володимир Білик склав подяку від себе і дружини родині, приятелям, ініціяторам і всім тим, що помогли цей вечір влаштувати, завваживши при тому, що й надалі будуть працювати щиро, і віддано для добра Української Громади.

Є. Є.

„ДУЕТ МАЗУРКЕВИЧІВ"...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

мічної гранчастости (анґулярітї) оркестрації — і досконалим контрастом до більше ліричного внеску Мазуркевича. І це був Мазуркевич, який вніс як найбільше елеґантности в повільну частину твору Моцарта. Я волів би при іншій нагоді почути їхню інтерпретацію двох інших частин в повільнішому темпі".

Це важливіші ствердження музичного критика щоденника „Ґловб енд Мейл" Джона Креґленда про перший виступ Юрія і Дани Мазуркевичів. Рецензія музичного критика щоденника „Торонто Стар", Вілліяма Літлера, не менше прихильна. Після біографічних даних та едукаційних даних про наших скрипалів він пише:

. . . „У їх трактуванні бароккових і клясичних творів помітний замашний, легко романтизований підхід російської школи, але, тим не менше, вони грали все з технічною певністю і музикальністю.

Хоч обоє добре дібрані (важлива передумова у грі рідко виконуваної літератури для скрипкового дуету). Юрій Мазуркевич дав навіть певніший і більше шовковий тон як його подивугідна дружина. До речі, ті, що були на Міжнародному Музичному Фестивалі у Монтреалі в 1969 р., пригадують собі: він був одним з лавреатів конкурсу.

Обоє Мазуркевичі (яким у Кончерто Ґроссо Вівальді і Дуо Кончертанте Моцарта акомпаніював пяніст Лео Баркін), очевидно, мають багато чого внести в дарі своїй прибраній батьківщині. Першоклясних мистців струнних інструментів ніколи не є забагато на музичному ринку. Вони заслуговують собі на тепле:: „Вітайте у нас!"

Після цих цитатів із рецензій двох канадських музичних критиків, здається, не потрібно вже говорити про те, з якими ентузіязмом і захопленням приймала виступи наших скрипалів публіка на залі, серед якої було теж багато не-українців, а зокрема визначні особистості торонтського музичного світу. Після двох наддатків публіка дякувала героям цього незабутнього вечора довготривалою стоячою овацією і довго ще не покидала залі та кулюарів будинку, ділячися у розмовах своїми небуденними переживаннями і отягаючись виходити з радісної, щирої і теплої атмосфери цього вечора у холодну, вітряну, морозну березневу ніч. Одночасно на поверсі будинку відбулася зустріч представників українського громадянства Торонта і запрошених визначних місцевих особистостей з нашими мистцями. Хотілося б запевнити наших мистців Юрія і Дану Мазуркевичів, що, завдяки їх приїздові, українці Торонта, Канади і взагалі українці на еміґрації почувають себе гордими і, так як після приїзду мистців Колесників, Бабак і ін., в західньому культурному світі сильнішими. Дякуємо їм!

Відзначення Січневих Роковин в Ню Гейвені

Ню Гейвен (М. Я.). — Стараннями Українського Конґресового Комітету Америки, Відділу в Ню Гейвені відзначено 57-му річницю Проголошення Незалежности України і 56-ту річницю Акту Соборности. 6-го січня посадник міста Ню Гейвену Бартоломю Ф. Ґайда підписав в приявності делеґації УККА, яку очолив голова місцевого Відділу д-р Михайло Снігурович — проклямацію в пошану Січневих Роковин, та визначив день 22 січня „Днем Української Незалежности". Подібну проклямацію підписала Елла Грассо, губернатор Стейту Коннектикат у присутності представників усіх Відділів УККА стейту Коннектикат 20-го січня 1975 р. Відділ Ню Гейвен репрезентував голова. 25-го січня відбувся в Шератон - Парк Плаза готель в Ню Гейвені Бенкет і баль. Бенкет відкрив і сказав слово д-р Михайло Снігурович. Тостмайстером був інж. Орест Дубно. Головну доповідь виголосив конґресмен Роберт Н. Джаймо, якого представив проф. Іван Телюк, заступник голови місцевого Від. УККА. Привіти склали стейтовий сенатор Антоні М. Чарльоні, особистий репрезентант губернатора; стейтовий сенатор Лоренс ДеНардіс; постмастер Доналд М. Малоні і д-р Ільона Вайшнис, репрезентант литовської групи. Письмові привіти прислали, виправдуючи свою відсутність, сенатор Ловел Вайкер, стейтовий сенатор Джозеф Ліберман і посадник міста Ню Гейвену Бартолом'ю Ґайда. Бенкет започатковано національними гимнами. Початкову молитву провів о. Мирослав Мицишин, парох української католицької Церкви в Ню Гейвені, а кінцеву о. Микола Чернявський, парох української православної церкви в Ню Гейвені. В мистецькій частиті виступила Капеля Бандуристів при Станиці І УД УНА в Нюарку, диригент — О. Головацький, керівник В. Юркевич, яка відспівала 6 пісень. До балю грала оркестра „Нова" п. Мартиновича.

В неділю відбулися торжественні Богослуження в намірені українського народу в церквах обох українських віровизнань. Того самого дня о год. 12.0 по пол. покладено вінок під „Обеліском Волі" (перед місцевою ратушею) у пошану героїв, борців за волю України. Програму святочної церемонії відкрив голова Відділу УККА, молитву провів о. М. Чернявський, вінок квітів склав пластун Богдан Катречко в асисті двох сумівок Ольги Юречко і Анни Садівської, коротку промову англійською мовою сказав інж. Орест Дубно, кінцеву молитву проказав о. М. Мицишин і піснею - молитвою „Боже Великий, Творче Всесильний" закінчено цей урочистий акт, в якому взяли організовану участь — українські ветерани, Відділи Пласту і СУМА та численне громадянство. Церемонію покладення вінка фільмувала місцева телевізійна станція та передала у вістях з відповідним прихильним коментарем. Під час церемонії покладення вінка та 22-го січня із ратуші міста Ню Гейвену повівав український прапор. Про січневі святкування писала місцева преса та передавано на радіо.

25-РІЧЧЯ УВАН У ЗСА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

широких кіл громадянства про працю Академії.

На голову Ювілейного комітету для відзначення 25-річчя Академії Конференція дійсних членів обрала проф. Г. Костюка, а на заступника — проф. Т. Гунчака. Комітет уже приступив до праці. Ювілейний рік Академії (квітень 1975 — квітень 1976) буде відзначений появою кількох документальних видань, низкою наукових конференцій, урочистими зборами, виставками і статтями в українській пресі.

Уже надруковано і цими днями закінчать оправляти велике мистецьке видання Академії „Василь Григорович Кричевський. Життя і творчість" — монографія Вадима Павловського. Книжка містить кольорові і чорно-білі ілюстрації творів видатного українського мистця. Цього року появиться „Науковий збірник" ч. 3, присвячений Олександрові Оглоблинові з нагоди 75-річчя народження і 55-річчя наукової діяльности. Збірник міститиме зокрема автобіографію ювілята і бібліографію його творів, а також численні статті з українознавства. Незабаром вийде збірка неопублікованих листів Гетьмана Івана Мазепи до польського Гетьмана Адама Сенявського, 1704-1708 рр., за редакцією Ореста Субтельного. Спеціяльне видання „Вістей УВАН у США" буде привячене 25-річчю Академії. Готується до друку ще ряд видань, що з них частина вийде ще в ювілейному році, як от XIII том „Анналів", присвячений А. Кримському, і XIV том, присвячений економічним проблемам України; велика монографія Д. І. Дорошенка про Гетьмана Петра Дорошенка; Збірник, присвячений М. О. Ветухову та інші.

Поточного академічного року, як і всі 25 років, систематично відбуваються прилюдні наукові конференції Академії та засідання її секцій і комісій. Виступають члени Академії та гості. Заплянована ювілейні конференції, зокрема присвячені взаєминам України з іншими народами.

Протягом ювілейного року, статті в українській пресі, що їх напишуть члени Академії, висвітлять різні аспекти праці УВАН у ЗСА. Буде підсумована діяльність Академії в різних галузях; показана праця окремих учених, зокрема засновників Академії; буде інформація про Бібліотеку і Музей - архів УВАН у ЗСА, про працю груп Академії. В кінці минулого року вийшла книжка Лева Биковського „Двадцять літ науково - організаційних зусиль на заході ЗСА" про роботу Денверської групи Академії. У вступі автор зазначив, що книжка „має мемуарно - звітовий характер".

Двадцять п'ять років Академія існує, як громадська інституція. Лише в роках 1951-61 Академія діставала фінансову підтримку від Фундації Форда, головне, на видання „Анналів". Останні 14 років уся праця Академії й усі її видання фінансовані виключно членськими внесками, добровільними датками і фондами, одержаними за заповітами покійних прихильників Академії. На останніх сторінках книжок „Леся Українка. Хронологія життя і творчости" та „Василь Григорович Кричевський. Життя і діяльність" надруковані списки жертводавців на видання цих книжок. Отже, кожному ясно, що ці книжки були видані в громадський спосіб.

Більшість праці в Академії виконується безплатно. Лише кілька працівників дістають невелику заробітну платню, дуже низьку порівняно до існуючих у ЗСА стандартів.

У зв'язку з ювілеєм Академії, Конференція дійсних членів УВАН у ЗСА, на внесення проф. І. Л. Замші, секретаря управи Академії і керівника її фінанового відділу, висловила побажання і надію, за допомогою громадянтва створити непорушний фінансовий фонд Академії, з якого на потреби Академії будуть витрачатися лише відсотки.

Чверть століття існування Академії показали життєвість цієї української науково - громадської організації в Америці; показали, що вона, заснована науковцями, що еміґрували з України в 20-х і 40-х роках, поступово притягла молодших українських учених, вихованих закордоном. Тепер вони включилися в керівну роботу УВАН у ЗСА.

Академія має моральну силу. Незримі нитки зв'язують її з Україною, де знають видання Академії, шукають за ними. Відзначаючи ювілей своєї установи, її ентузіясти, старі і молоді, сподіваються, що їх робота, що їх боротьба за українську правду буде підтримана широкими колами прихильників, і будуть створені нові скарби, значущі для українського культурного процесу.

Про гору Синай в ЛМКлюбі в Ню Йорку

В п'ятницю, 28 лютого 1975 р. в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, д-р Ярослав К. Туркало мав доповідь про Синайський півострів, гору Синай та відвідини одного з найстарших манастирів у християнському світі — манастир св. Катерини. Свою доповідь ілюстрував гарними кольоровими прозірками, що їх придбав під час подорожі по Синайському півострові.

У своїй доповіді д-р Я. К. Туркало накреслив короткий огляд історії цієї біблійної землі і славної гори Синай, на якій Мойсей отримав десять заповідей Божих. Згодом заволоділи Синайським півостровом араби-музулмани і під їхньою зверхністю він був аж до 1967 р., коли то Ізраїль війною здобув цю землю від Єгипту. Дальша доля цього клаптика землі під знаком запиту; він мабуть знову повернеться під зверхність Єгипту, бо це одна з передумов замирення у тій частині світу.

Метою поїздки доповідача було бажання відвідати та оглянути манастир св. Катерини, що знаходиться у підніжжі Синайських гір. Це ж пустеля, піски і стрімкі скелисті гори, при температурі що доходить до 120 ст. Фаренгайта. Визначних доріг немає, тому іноді приходиться застягши в піску, допомагати автобусові „видобутись з біди". По дорозі стрічається кілька ізраїльських військових баз, де зупиняються автобуси. Там побудовані військові шатра, а також велике шатро для цивільних подорожників, в якому продають напитки і їжу. У тих базах повно понищеного воєнного приладдя совєтського виробу, здобутого у війні з Єгиптом. Всі придорожні написи у трьох мовах — англійській, гебрейській і арабській. Подекуди дорога веде крізь малі арабські оселі з їхніми верблюдами, козами і хмарою дітей, що простягають руки* за грошем. Автобус проїздить також крізь декілька розкішних оаз з пишними фіговими та дактилевими деревами, або оливками; там є вода, тому все розкішне і зелене. В одному місці дорога веде біля нафтових споруд і помп, що з глибини землі витягають чорне пливке золото — нафту. Це покищо єдине джерело нафти на Синайському півострові, з якого ізраїльці добувають 2-3 запотребування нафти для своїх потреб.

Манастир св. Катарини побудований 527 р. по Христі. Тут переховуються мощі святої. Збудований з тесаного каменя, обведений високим муром, виглядає немов велика фортеця. Колись священиків-ченців було більше, сьогодні є їх заледве вісьмох з архиєпископом Ґріґоріюсом III на чолі. Вони прибувають з Греції, хоча є двох ченців-арабів. Фотографувати можна лише за дозволом, що його досить трудно отримати і не всі скарби манастиря можна свобідно оглянути, бо раз була крадіж цінної біблії прочанином з Німеччини. Коли автобус яким подорожував д-р Туркало, приїхав під манастир, в тому часі захворів був архиєпископ і ченці розпитували за лікарем. Д-р Тикало допоміг перебороти успішно хворобу і зараз таки отримав потрібний дозвіл.

До манастиря вливається малий потічок, що випливає з високих синайських гір і забезпечує його здоровою, чистою водою. В давнині опікувались манастирем царгородські імператори Палеологи, а один із них подарував манастиреві дуже гарну і цінну ікону св. апостола Петра, що не має собі ціни. В манастирі є галерія, а в ній понад три сотні давніх ікон великої мистецької і матеріяльної вартости. Є також багато давніх церковних книг, манускриптів, біблій, тощо. В середині церкви різблений іконостас із зображенням святих; на стінах мозаїки подібні як у храмі св. Софії в Царгороді і Києві.

З манастирем пов'язана леґенда, мовляв сам пророк Магомет побував у тому манастирі і видав заборону всім своїм вірним наносити йому шкоду чи кривду, тому він існує до сьогодні в такому виді як його побудовано, хоч цією землею володіли араби, турки, бедуїни чи окремі шейки-магомедани. На самому шпилі високої понад 7 тисяч стіп гори Синай, побудовано малу мінятюрну церкву, а при ній малий мечеть. Щоби туди добитись, треба їхати до половини дороги на верблюді, пізніше вже самому підтягатись в гору по скалистих стежках. Ця дорога до самого верху триває повних 5 годин часу.

Свою доповідь ілюстрував доповідач чіткими кольоровими прозірками, що зобразили повну мистецьку красу скарбів манастиря св. Катерини і тому вона мала подвійну вартість.

В. Б.

ТАРЗАН, Ч. 7271. Тарзан у хатині

„З хвилиною, коли я ввійшов до хатини, то передо мною неначе відкрився новий світ".

Життя в диких джунґлях загартувало мене до такої міри, що я зовсім не настрашився, коли побачив три кістяки... Я не знав, що два з них були моїх батьків!

„Мене дуже зацікавило дивне знаряддя, зброя і книжки... Але найбільше мені подобався ніж!"